

Miljöledning i staten 2011

En redovisning

Förord

Ett miljöledningssystem är ett verktyg för att säkerställa att miljöarbetet genomförs på ett systematiskt och effektivt så att verksamheten bidrar till en bättre miljö. Miljöledningssystemet ställer bland annat krav på att verksamhetens betydande direkta och indirekta miljöpåverkan är identifierad, att det finns en miljöpolicy och upprättade mål/handlingsplaner. Det ska också finnas rutiner för att ställa miljökrav på leverantörer och för uppföljning och redovisning av miljöarbetet.

Statliga myndigheter ska införa och utveckla miljöledningssystem i syfte att integrera miljöhänsyn i sina verksamheter. De ska varje år redovisa miljöarbetets resultat. Arbetet och redovisningen styrs av förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter. Förordningens syfte är att bidra till att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen och att de statliga myndigheterna ska ses som en förebild i miljöarbetet.

Av förordningen framgår att Naturvårdsverket ska lämna en sammanfattning av myndigheternas årliga redovisningar till regeringen senast den 15 april varje år. Denna rapport utgör Naturvårdsverkets redovisning av uppdraget och är en sammanfattning av 2011 års miljöledningsarbete i staten.

Rapporten är författad av Kristina von Oelreich och Bengt Andersson på Naturvårdsverket.

Stockholm april 2012

Naturvårdsverket

Innehåll

FÖRORD	2
INNEHÅLL	3
SAMMANFATTNING	4
INLEDNING	5
MILJÖLEDNINGSSYSTEMEN	6
GRÖN IT	9
RESOR OCH TRANSPORTER	11
ENERGIANVÄNDNING	16
MILJÖKRAV I UPPHANDLING	18
SLUTSATSER	19
RANKING	22
BILAGA	29

Sammanfattning

Miljöledningssystemet

Statliga myndigheter ska införa ett miljöledningssystem och årligen redovisa sina resultat till regeringen och Naturvårdsverket enligt förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

Den här rapporten är en sammanställning av myndigheternas redovisning av miljöledningsarbetet i staten 2011. För verksamhetsåret 2011 har 192 av 194 myndigheter redovisat till Naturvårdsverket. Redovisningen omfattar totalt 177 000 årsarbetskrafter och 12 miljoner kvadratmeter lokalyta.

Myndigheterna har under 2011 utvecklat sina miljöledningssystem utifrån de krav som ställs i förordningen. Förordningens redovisningskrav fyller därmed en viktig funktion för att driva arbetet framåt även om det finns ytterligare förbättringar att göra t.ex. då det gäller identifiering av myndigheternas betydande miljöpåverkan, kvaliteten på de mål och handlingsplaner som upprättas samt den statistik som samlas in avseende resor, energianvändning och upphandling.

Det finns fortfarande stora osäkerheter i de siffror som redovisas. Det sker en utveckling mot bättre insamlingsmetoder och mer fullständig rapportering, men myndigheterna har kommit olika långt. Jämförelser med föregående års siffror bör därför ske med försiktighet och rapporteringen bör inte användas för att avgöra om myndigheternas totala miljöpåverkan ökat eller minskat. Detta är inte heller syftet med rapporteringen.

Enligt förordningen bör de myndigheter vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan certifiera verksamheten. En certifiering har genomförts av 22 myndigheter, vilket motsvarar 11 procent av myndigheterna. Det framgår av de redovisningar som lämnats in, att de myndigheter som är miljöcertifierade har högre kvalitet på sina redovisade uppgifter. Naturvårdsverket har inlett ett samarbete med SIS-standardisering i syfte att öka kunskapen om och förståelsen för nyttan med en miljöcertifiering.

Arbetet med myndigheternas miljöledningssystem behöver drivas på sikt och redovisningskraven förändras i takt med att myndigheterna utvecklar sina miljöledningssystem och förbättrar kvaliteten på de uppgifter som rapporteras in enligt förordningen.

Bilagan till förordningen bör ses över så att samtliga krav i förordningen redovisas av myndigheterna till Naturvårdsverket. Frågor saknas bland annat avseende intern revision och den årliga genomgången av miljöledningssystemet. Dessa två krav är viktiga moment för att utveckla och upprätthålla miljöledningssystemet och är obligatoriska krav för de myndigheter som är miljöcertifierade.

Naturvårdsverket avser också att utveckla rankingsystemet så att det i större utsträckning än tidigare innehåller en kvalitativ bedömning av myndigheternas miljöledningssystem.

Inledning

Statliga myndigheter ska införa och utveckla miljöledningssystem enligt förordning 2009:907 om miljöledning i statliga myndigheter. Miljöledningssystemet ska innehålla följande:

Miljöledningssystem

- En miljöutredning som identifierar myndighetens miljöpåverkan och miljökrav i lag och annan författning och som uppdateras minst vart femte år
- En miljöpolicy
- Mätbara miljömål
- En handlingsplan med åtgärder, resurser och ansvarsfördelning
- Tydlig ansvarsfördelning för miljöarbetet
- Dokumenterade rutiner för att minska negativ miljöpåverkan och öka den positiva miljöpåverkan
- Rutiner för att miljöanpassa upphandlingarna där så är relevant
- Information och utbildning som utvecklar personalens miljökompetens
- Användningen av energieffektiv informationsteknik
- Årlig revision och genomgång av miljöledningssystemet
- Årlig uppföljning och redovisning av resultatet
- Myndigheter med betydande miljöpåverkan bör registrera sig enligt EMAS eller certifiera sig enligt ISO 14001.

De myndigheter som omfattas av förordningen ska varje år redovisa resultatet av sitt miljöledningsarbete till regeringen och Naturvårdsverket. Naturvårdsverket ska årligen göra en sammanfattning av statens miljöledningsarbete baserat på myndigheternas redovisningar. Naturvårdsverket sammanfattar arbetet i denna rapport.

Rapporterande myndigheter

För verksamhetsåret 2011 har 192 av de 194 myndigheter som omfattas av förordningen redovisat till Naturvårdsverket. Redovisningen omfattar totalt 177 000 årsarbetskrafter och 12 miljoner kvadratmeter lokalyta.

Rutan nedan redovisar de myndigheter som inte lämnat in sina rapporter 2011.

Myndigheter som inte lämnat in sin rapportering

- Försvarets radioanstalt
- Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Miljöledningssystemen

Miljöcertifiering/registrering

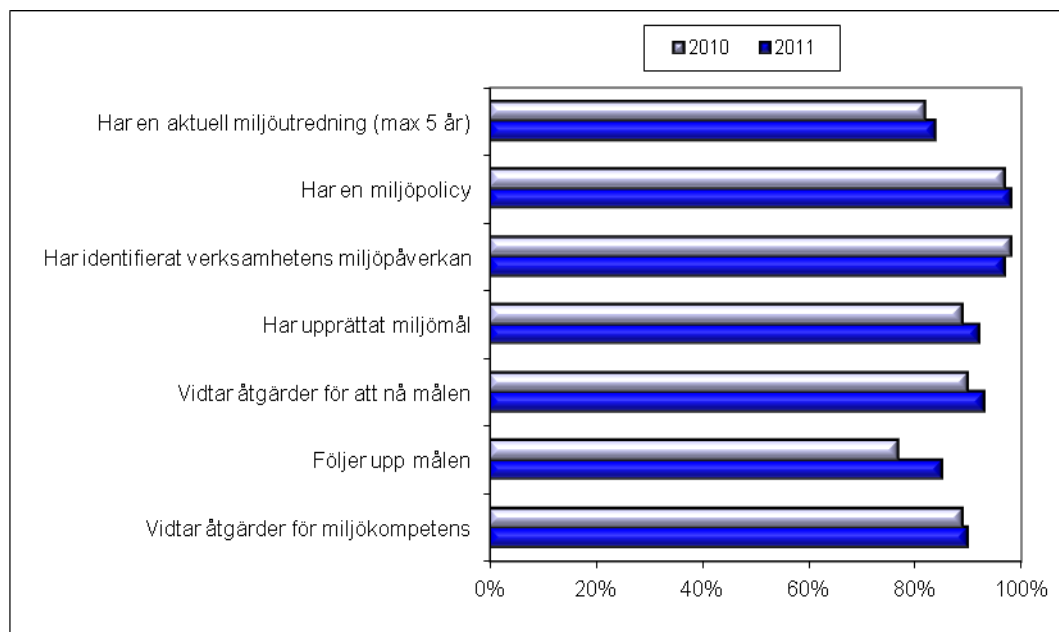
Enligt förordningen bör de myndigheter vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan certifiera sig enligt ISO14001 eller registrera sig enligt EMAS. De 22 myndigheter som genomfört miljöcertifiering eller miljöregistrering finns redovisade i tabellen nedan. Under 2011 har två nya myndigheter, markerade med *, certifierat sig, nämligen Affärsverket svenska kraftnät och Statens väg- och transportforskningsinstitut.

Tabell 1. Miljöcertifierade myndigheter

Myndighet	Certifiering
Affärsverket svenska kraftnät*	ISO 14001
Fortifikationsverket	ISO 14001 och EMAS
Göteborgs universitet	ISO 14001 och EMAS
Högskolan i Gävle	ISO 14001
Kemikalieinspektionen	ISO 14001
Lantmäteriet	ISO 14001
Luffartsverket	ISO 14001
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	ISO 14001
Mälardalens högskola	ISO 14001
Naturvårdsverket	ISO 14001 och EMAS
Skogsstyrelsen	ISO 14001
Statens fastighetsverk	ISO 14001
Statens geotekniska institut	ISO 14001
Statens jordbruksverk	ISO 14001
Statens maritima museer	ISO 14001
Statens veterinärmedicinska anstalt	ISO 14001
Statens väg- och transportforskningsinstitut*	ISO 14001
Strålsäkerhetsmyndigheten	ISO 14001
Sveriges geologiska undersökning	ISO 14001
Sveriges lantbruksuniversitet	ISO 14001
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	ISO 14001
Trafikverket	ISO 14001
<u>Totalt</u>	<u>22 myndigheter</u>

Myndigheternas kravuppfyllelse enligt förordningen om miljöledning i staten

Figuren nedan visar hur stor andel av myndigheterna som uppfyller vissa krav i förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

Figur 1. Andel myndigheter som uppfyller kraven i SFS 2009:907

Idag har flertalet av myndigheterna upprättat en miljöpolicy för sin verksamhet.

När det gäller myndigheternas miljöutredningar så återstår en del viktigt arbete. Vissa myndigheter har fortfarande miljöutredningar som inte är uppdaterade och därmed äldre än 5 år.

När det gäller identifiering av den indirekta och direkta miljöpåverkan så har den blivit bättre. Indirekt påverkan är effekter av bland annat myndighetens beslut, utbildning, forskning, rådgivning och bidrag. Direkt påverkan kan exempelvis vara resor, energianvändning, avfall, pappersförbrukning och kemikalier. Några myndigheter har dessutom påpekat att deras verksamhet påverkar miljön positivt. Det rör sig främst om olika typer av myndighetsutövning, men även forskning och utbildning. Det kvarstår dock ett arbete med att utveckla metoder för att fortlöpande mäta och följa upp miljöpåverkan.

Fler myndigheter har upprättat mål och handlingsplaner och har rutiner för uppföljning av målen. Kvaliteten på målen och möjligheten att mäta och följa upp dessa varierar dock stort mellan myndigheterna. De myndigheter som håller hög kvalitet och som har mätbara och uppföljningsbara mål är i första hand de myndigheter som är miljöcertifierade.

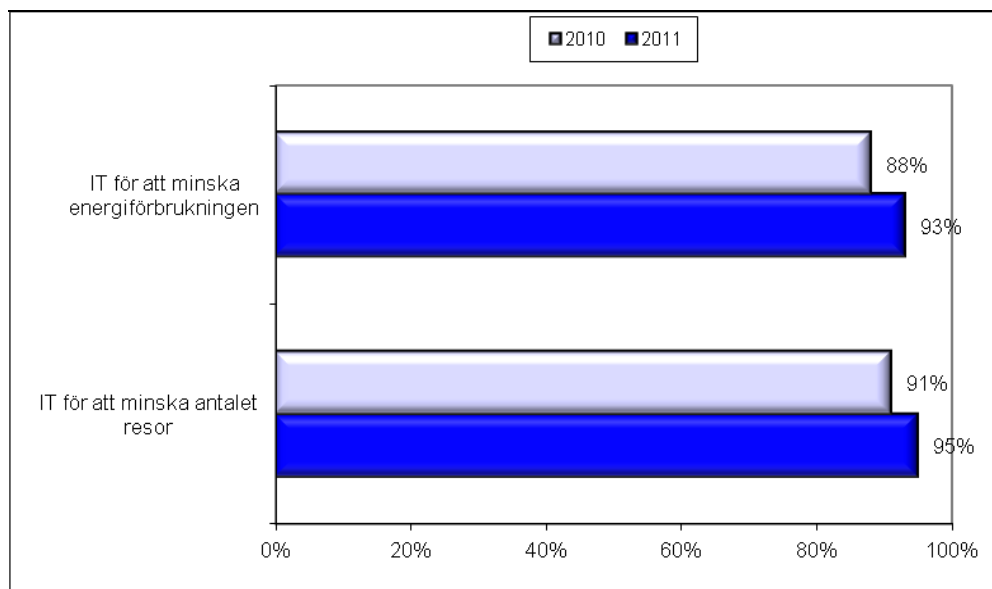
När det gäller myndigheternas arbete med att vidta åtgärder för att påverka miljökompetensen så har en viss ökning skett av redovisade åtgärder. Men även här

varierar kvaliteten stort på de utbildnings- och informationsinsatser som genomförs av myndigheterna.

Myndigheternas arbete med att redovisa statistik gällande resor, energianvändning och upphandling har förbättrats, även om det kvarstår en hel del arbete för att säkerställa att myndigheterna har kvalitetssäkrade insamlingsmetoder.

Grön IT

Av förordningen om miljöledning i statliga myndigheter framgår att myndigheterna så långt det är möjligt ska använda energieffektiv informationsteknik (IT) som verktyg för att miljöanpassa sin verksamhet. Av myndigheterna anger 93 procent att de använt IT för att minska sin energianvändning och 95 procent att de använt IT för att minska antalet tjänsteresor.

Figur 2. Andel myndigheter som använder grön IT

IT för att minska energianvändningen

De åtgärder som myndigheterna beskriver varierar stort från ”tidsstyrd belysning” till mycket omfattande åtgärder. Den åtgärd flest myndigheter beskriver är att de anskaffat energisnål IT-utrustning.

Vanliga IT-åtgärder för att minska energianvändningen

- Tids- och närvarostyrd belysning
- Virtualiserade servrar
- Laptops som ersätter stationära datorer
- Centrala skrivare, follow-me funktion och dubbelsidig utskrift
- Automatisk avstängning av datorer
- Tunna klienter/terminaler och molntjänster
- Elektronisk handläggning, ärendehantering, ansökning
- Elektroniska publikationer

IT för att minska antalet tjänsteresor

De flesta myndigheterna tillhandahåller teknik för video- och telekonferenser. Många myndigheter anger att de har fortsatt att investera i videokonferensteknik och olika typer av webbkonferenssystem under 2011. Flera av myndigheterna

nämner att utbildning och riktlinjer är viktiga instrument för att personalen verkligen ska använda sig av den teknik som finns tillgänglig.

Flera universitet och högskolor använder IT i undervisningen för att minska antalet resor mellan föreläsare och studenter. Idag finns det flera universitet och högskolor som erbjuder distansutbildningar.

Vanliga IT-åtgärder för att minska antalet resor

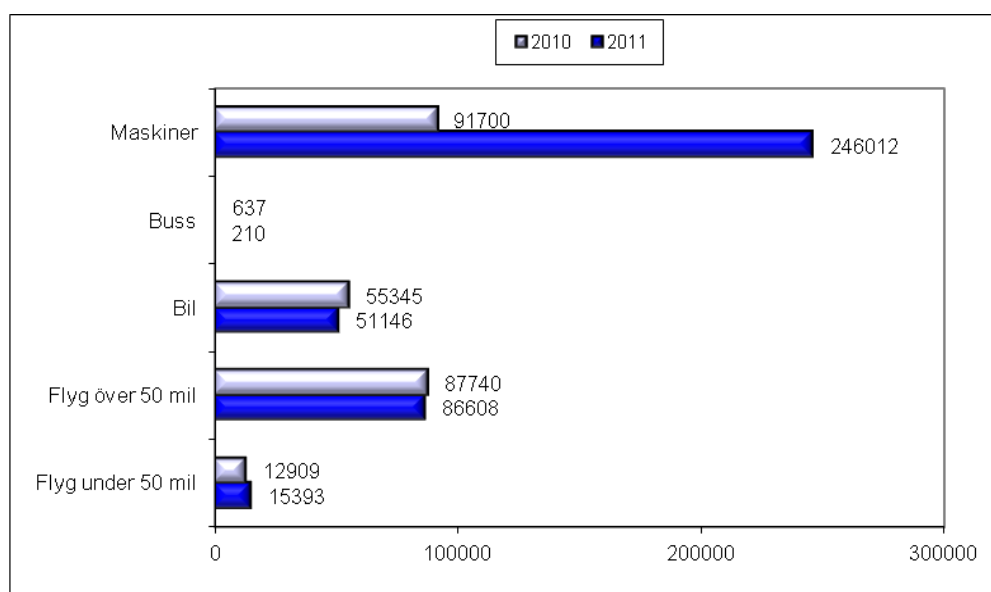
- Telefon- och videokonferens
- Webbkonferens (bl. a. Skype, Lync)
- Gemensamma arbetsytor (t ex Projektplatsen)
- Intranät och Internet för informationsdelning
- Sociala medier och elektroniska nätverk
- e-learningapplikationer/webbaserat utbildningsmaterial

Resor och transporter

Myndigheternas sammanlagda redovisade koldioxidutsläpp från resor och transporter uppgår till ca 400 000 ton. Det motsvarar ca 1 procent av Sveriges samlade koldioxidutsläpp från transporter eller 0,6 procent av Sveriges totala utsläpp. Staten står samtidigt för ca 5 procent av den totala sysselsättningen i Sverige. Utslaget på antal rapporterade årsarbetskrafter, dvs 177 000, blir koldioxidutsläppen ca 2,3 ton per anställd.

Tabell 2. Utsläpp av koldioxid från resor och transporter i ton

Trafikslag	2009	2010	2011
Flyg under 50 mil	13 978	12 909	15 393
Flyg över 50 mil	82 009	87 740	86 608
Bil	49 793	55 345	51 146
Tåg	22	2	1
Buss	548	637	210
Maskiner	94 938	91 700	246 012
Totalt	241 288	248 423	399 370

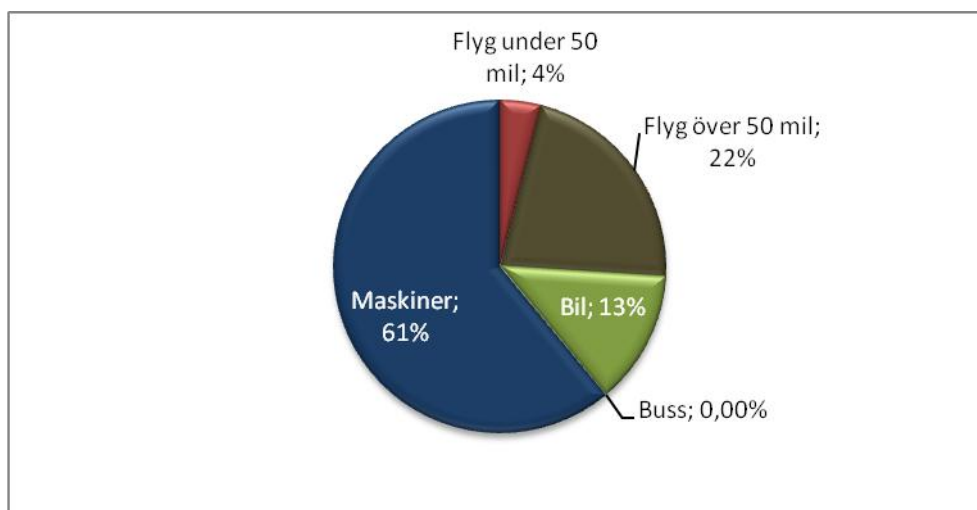

Figur 3. Utsläpp av koldioxid för olika trafikslag i ton

Utifrån redovisade uppgifter från myndigheterna verkar koldioxidutsläppen ha ökat med ca 150 000 ton jämfört med föregående år. Ökningen ligger helt på trafikslag maskiner. Av ökningen står Trafikverket för ca 140 000 ton. För 2010 redovisade Trafikverket 25 000 ton utsläpp från maskiner och övriga fordon. Denna siffra var endast utsläpp från ”Resultatenhet Färja”. Utsläppen för tidigare år har med andra ord varit underskattade och redovisningarna är som framgår nedan fortfarande inte fullständiga.

Även myndigheternas redovisning för tåg bedöms vara osäker för tidigare år. Den totala utsläppsiffran för 2011, ca 1 ton, är sannolikt mer riktig.

Redovisade siffror indikerar att utsläppen från flygresor ökat något medan däremot utsläppen från bil och buss minskat.

Figur 4. Fördelning av koldioxidutsläpp mellan olika transportslag

Figuren ovan visar koldioxidutsläppens procentuella fördelning på de olika trafikslagen. Maskiner och längre flygresor är de största posterna följt av bilresor. Nedan studeras dessa poster närmare.

Maskiner och övriga fordon

Maskiner och övriga fordon står för den största delen av de redovisade koldioxidutsläppen. Endast 49 myndigheter har redovisat utsläpp från maskiner och övriga fordon som de använder i sin myndighetsutövning. Det kan vara arbetsmaskiner av olika slag men även vägfärjor, patrullbåtar, snöskotrar, helikoptrar osv. Några få myndigheter står för merparten av utsläppen. Värt att notera är att endast två av dessa myndigheter är miljöcertifierade.

Tabell 3. Myndigheter med högst totala utsläpp från maskiner och övriga fordon

År 2010		År 2011	
Myndighet	Kg CO ₂	Myndighet	Kg CO ₂
Sjöfartsverket	39 556 384	Trafikverket*	166 000 000
Trafikverket*	25 381 306	Sjöfartsverket	45 942 856
Kustbevakningen	16 309 337	Kustbevakningen	20 812 496
Affärsverket svenska kraftnät	5 178 676	Affärsverket svenska kraftnät*	4 271 363
Sveriges lantbruksuniversitet*	1 222 000	Fortifikationsverket*	2 533 506

*miljöcertifierad

*miljöcertifierad

Trafikverkets siffror för 2011 är en uppskattning för hela verket. Siffran kan dock inte jämföras med siffran för 2010 som endast innehåller ”Resultatenhet Färjas” utsläppssiffror.

Flygresor över 50 mil

De av myndigheterna sammanlagda redovisade utsläppen från flygresor över 50 mil uppgår till ca 87 000 ton koldioxid. Det motsvarar över 500 000 resor tur och retur till Bryssel.

187 myndigheter har redovisat utsläpp från flyg över 50 mil. De större universitetet ligger högst om man tittar på de totala utsläppen.

Tabell 4. Myndigheter med högst totala utsläpp från flyg över 50 mil

År 2010		År 2011	
Myndighet	Kg CO ₂	Myndighet	Kg CO ₂
Karolinska institutet	11 200 000	Karolinska institutet	11 200 000
Kungl. Tekniska högskolan	9 643 000	Kungl. Tekniska högskolan	7 608 000
Lunds universitet	5 234 840	Lunds universitet	5 667 751
Uppsala universitet	4 833 834	Uppsala universitet	5 614 420
Sveriges lantbruksuniversitet*	3 708 000	Göteborgs universitet*	3 297 612
Medel: 479 456, median: 84 400		Medel: 463 144, median: 91 000	
*miljöcertifierad		*miljöcertifierad	

Flera myndigheter som har i uppdrag att arbeta internationellt och inom EU har högre utsläpp per årsarbetskraft än andra myndigheter.

Tabell 5. Myndigheter med högst utsläpp från flyg över 50 mil per årsarbetskraft

År 2010		År 2011	
Myndighet	Kg CO ₂	Myndighet	Kg CO ₂
Nordiska Afrikainstitutet	6 020	Nordiska Afrikainstitutet	5 316
Svenska institutet	5 657	Svenska institutet	5 694
Kommerskollegium	4 472	Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	4 617
Polarforskningssekretariatet	4 385	Rymdstyrelsen	4 401
Tillväxtanalys	4 349	Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete	3 505
Medel: 739, median: 422		Medel: 685, median: 409	

Bilresor

De av myndigheterna sammanlagda redovisade utsläppen från bilresor uppgår till ca 51 000 ton koldioxid. Det motsvarar ca 270 miljoner kilometer i bensindriven bil eller ca 270 000 bilresor Stockholm-Göteborg tur och retur. För år 2010 redovisades ca 55 000 ton koldioxid.

171 myndigheter har redovisat utsläpp från bilresor. Bland de som har högst totala utsläpp från bilresor återfinns myndigheter med egna tjänstebilar och spridd verksamhet inom Sverige.

Tabell 6. Myndigheter med högst totala utsläpp från bilresor

År 2010		År 2011	
Myndighet	Kg CO ₂	Myndighet	Kg CO ₂
Rikspolisstyrelsen	25 003 971	Rikspolisstyrelsen	21 166 495
Kriminalvården	2 932 000	Trafikverket	4 260 582
Fortifikationsverket*	2 543 700	Kriminalvården	2 838 000
Statens jordbruksverk*	2 132 304	Arbetsförmedlingen	2 110 796
Arbetsförmedlingen	2 037 807	Statens jordbruksverk*	1 693 814
Medel: 327 492, median 25 654		Medel: 282 573, median: 25 654	
*miljöcertifierad			

Myndigheter som reser mycket över hela landet för att t.ex. kunna genomföra inspektioner har högre utsläpp per årsarbetskraft än andra myndigheter.

Tabell 7. Myndigheter med högst utsläpp från bilresor per årsarbetskraft

År 2010		År 2011	
Myndighet	Kg CO ₂	Myndighet	kg CO ₂
Fortifikationsverket*	3 970	Skogsstyrelsen*	1 548
Skogsstyrelsen*	1 787	Statens jordbruksverk*	1 373
Statens jordbruksverk*	1 761	Länsstyrelsen i Norrbottens län	1 015
Sametinget	1 700	Karlstads universitet	952
Länsstyrelsen i Gotland	1 196	Länsstyrelsen i Dalarna	909
Medel 236, median 59		Medel: 176, median 71	

*miljöcertifierad

Flyg under 50 mil

Korta flygresor står för en relativt liten del av statens totala utsläpp av koldioxid, men de är å andra sidan ofta enklare att ersätta med mer miljövänliga resealternativ. De sammanlagda redovisade utsläppen från korta flygresor uppgick till ca 15 000 ton 2011, jämfört med ca 13 000 ton 2010, vilket motsvarar cirka 119 000 flygresor Stockholm-Göteborg tur och retur.

183 myndigheter har redovisat utsläpp från korta flygresor. De som har de största totala utsläppen från korta flygresor är större myndigheter.

Tabell 8. Myndigheter med högst totala utsläpp från flyg under 50 mil

År 2010		År 2011	
Myndighet	Kg CO ₂	Myndighet	Kg CO ₂
Försäkringskassan	903 188	Försäkringskassan	1 055 599
Trafikverket*	859 108	Trafikverket*	1 051 088
Umeå universitet	702 039	Umeå universitet	822 067
Sveriges lantbruksuniversitet*	644 000	Rikspolisstyrelsen	667 401
Rikspolisstyrelsen	620 572	Sveriges Lantbruksuniversitet*	529 812
Medel: 75 516, Median: 18 120		Medel: 84 116, median: 18 261	

*miljöcertifierad

De myndigheter som har högst utsläpp per anställd från korta flygresor är istället relativt små myndigheter.

Tabell 9. Myndigheter med högst utsläpp från flyg under 50 mil per årsarbetskraft

År 2010		År 2011	
Myndighet	Kg CO ₂	Myndighet	Kg CO ₂
Tillväxtanalys	1 958	Statens bostadskreditnämnd	1 076
Inspektionen för strategiska produkter	1 459	Riksställningar	738
Statens bostadskreditnämnd	873	Statens folkhälsoinstitut	702
Riksställningar	745	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	654
Statens folkhälsoinstitut	737	Boverket	651
Medel: 141, Median: 69		Medel: 153, median: 70	

Tågresor

Tågresorna står för en minimal andel av statens totala utsläpp av koldioxid. De sammanlagda redovisade utsläppen från tågresor uppgår till endast 944 kg.

Redovisade utsläpp från tåg 2010 var 2 393 kg, vilket förmodligen var ca 1 ton för mycket. Orsaken var att en myndighet redovisat 1 120 kg istället för 1 kg. Den totala utsläppssiffran för 2011, dvs. ca 1 ton, är därmed sannolikt mer rättvisande.

Under 2011 har 183 myndigheter redovisat koldioxidutsläpp från tåg.

Energianvändning

Myndigheternas sammanlagda redovisade energianvändning år 2011 är 2,9 TWh. Det motsvarar ungefär hela Sveriges elproduktion från vindkraft eller energianvändningen i 150 000 eluppvärmda villor. Kostnaden för den totala energianvändningen uppskattas till drygt 2 miljarder kronor.

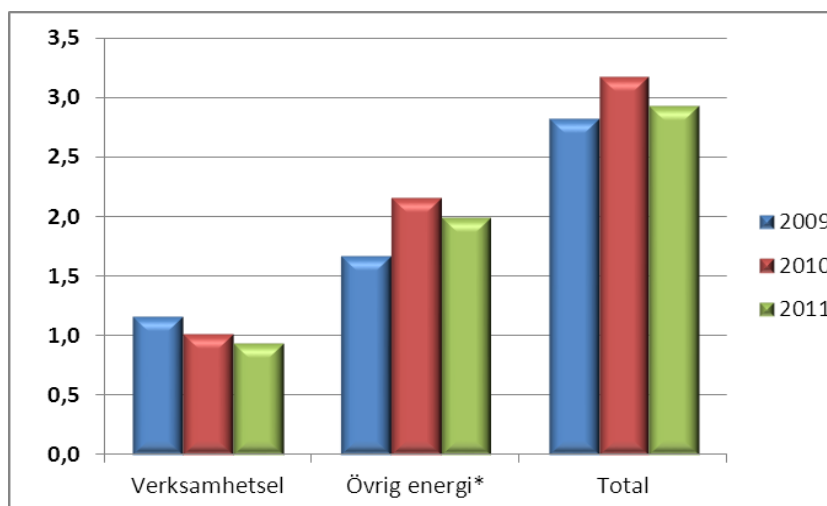
Den av myndigheterna redovisade mängden förbrukad energi har minskat med 0,3 TWh, dvs ca 10 procent, jämfört med 2010. Även i detta fall bör jämförelsen med tidigare år göras med försiktighet. Rapporteringen av energianvändningen verkar dock vara säkrare och mer enhetlig mellan myndigheterna än koldioxidutsläppen från resor och transporter.

Tabell 10. Energianvändning i kWh

Energislag	2009	2010	2011
Verksamhetsel	1 159 376 681	1 018 586 758	934 743 607
Fastighetsel			297 204 142
Värme			1 112 763 023
Kyla			108 888 684
Utanför lokaler**			474 224 248
Övrig energi*	1 669 146 398	2 160 586 758	
Total	2 828 523 079	3 179 098 575	2 927 823 704

* i övrig energianvändning 2009 och 2010 ingår fastighetsel, värme, kyla och energianvändning utanför lokaler.

** i posten utanför lokaler ingår t.ex. arbetsmaskiner, signalsystem, båtar, helikoptrar etc.

Figur 5. Energianvändning fördelat på energislag TWh

* Staplarna för "Övrig energi" innehåller fastighetsel, värme, kyla och energianvändning utanför lokaler

Av myndigheternas redovisade uppgifter utgörs cirka en tredjedel av energianvändningen av verksamhetsel och två tredjedelar av övrig energianvändning (fastighetsel, värme, kyla och energianvändning utanför lokaler).

Många myndigheter kommenterar att de arbetat aktivt med åtgärder för att minska användningen av verksamhetsel.

Myndigheter med hög energianvändning totalt

Trafikverket har högst energianvändning och inkluderar driftsledningscentraler, färjor samt väg- och järnvägsanläggningar i sin redovisning.

Övriga myndigheter som ligger högt är de med stora lokalytor.

Tabell 11. Myndigheter med högst total energianvändning

År 2010		År 2011	
Myndighet	kWh	Myndighet	kWh
Trafikverket*	650 215 789	Trafikverket*	482 379 960
Fortifikationsverket*	512 958 374	Fortifikationsverket*	440 601 094
Rikspolisstyrelsen	198 027 096	Kriminalvården	206 408 800
Kriminalvården	143 104 400	Rikspolisstyrelsen	167 089 044
Lunds universitet	121 482 200	Lunds universitet	131 696 000

Medel: 19 267 264, median: 2 336 731

Medel: 15 091 874, median: 1 944 399

*miljöcertifierad

Myndigheter med hög energianvändning per kvadratmeter

Myndigheternas redovisade energianvändning per kvadratmeter har stor spridning. Värdena kan jämföras med 210 kWh/kvm som är Energimyndighetens beräknade genomsnittliga energianvändning för kontor. Rapporteringen omfattar totalt 12 miljoner kvadratmeter lokalyta.

Tabell 12. Myndigheter med högst energianvändning per kvadratmeter

År 2010		År 2011	
Myndighet	kWh/m ²	Myndighet	kWh/m ²
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	962	Statens maritima museer	3 079
Försvarets radioanstalt	709	Smittskyddsinstitutet	820
Smittskyddsinstitutet	654	Statens historiska museum	805
Affärsverket svenska kraftnät	576	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	660
Rättsmedicinalverket	559	Affärsverket svenska kraftnät*	539

Förnybar energi

165 myndigheter redovisar att de använder sig helt eller delvis av förnybara energikällor. Det innebär att 2,2 TWh kommer från förnybara energikällor, vilket motsvarar 76 procent av statens totala energianvändning. Motsvarande siffror för 2010 var 152 myndigheter, 2,1 TWh och 66 procent.

Sammanlagt 29 myndigheter anger att de använder 100 procent förnybar energi. Medelvärdet bland dem som redovisat förnybar energi är 76 procents användning. Ett trettiotal myndigheter kommenterar att de inte har några uppgifter om förnybar energi.

Miljökrav i upphandling

Det av myndigheterna redovisade sammanlagda värdet för upphandlingar är ca 81 miljarder kronor, jämfört med ca 76 miljarder år 2010. Det sammanlagda värdet på upphandlingar som inkluderar miljökrav anges till ca 57 miljarder kronor. Motsvarande siffra för 2010 var ca 69 miljarder. Det innebär att ca 70 procent av värdet utgörs av upphandlingar med miljökrav, jämfört med ca 90 procent år 2010.

Upphandling är ett område där myndigheterna har svårt att ta fram siffror, varför det åter bör framhållas att jämförelser mellan år och myndigheter är mycket osäkra.

Endast 62 procent av myndigheterna har redovisat miljökrav vid upphandling. De flesta myndigheterna har endast rapporterat egna upphandlingar över gränsen för direktupphandling. Därför ligger avrop från statliga ramavtal och direktupphandlingar utanför denna rapportering.

De 10 myndigheterna med största upphandlingsvolym står för cirka 93 procent av det rapporterade värdet.

Tabell 13. Myndigheter med störst upphandlingsvolym i kronor 2011

Myndighet	Värde av upphandlingar totalt kr	Värde av upphandlingar med miljökrav kr	Andel upphandlingar med miljökrav %
Trafikverket*	32 000 000 000	32 000 000 000	100
Försvarets materielverk	20 519 000 000	8 137 000 000	40
Arbetsförmedlingen	11 486 000 000	4 976 000 000	43
Skatteverket	3 658 600 000	3 603 400 000	98
Affärsverket svenska kraftnät*	2 105 037 972	1 886 348 888	90
Fortifikationsverket*	1 878 000 000	1 735 227 947	92
Socialstyrelsen	1 872 000 000	0	0
Rikspolisstyrelsen	1 026 415 900	791 240 000	77
Malmö högskola	705 362 000	692 830 000	98
Statens Jordbruksverk*	446 645 000	407 100 000	91
Totalt	75 697 060 872	54 229 146 835	72

*miljöcertifierad

En fjärdedel av myndigheterna anger att de inte gjort några upphandlingar över gränsen för direktupphandling under året och rapporterar därför inte något uppföljningsmått för upphandling.

Idag är det svårt att på nationell nivå få fram korrekta uppgifter om de årliga inköpen som staten gör inom ramen för offentlig upphandling. Upphandlingsutredningen 2010 har bland annat i uppdrag att se över hur miljökrav ställs i offentlig upphandling och hur ett system för insamling av upphandlingsstatistik skulle kunna utformas, vilket bör gynna inrapporteringen på sikt.

Slutsatser

Generellt

Myndigheterna har under 2011 utvecklat sina miljöledningssystem utifrån de krav som ställs i förordningen. Förordningens redovisningskrav fyller därmed en viktig funktion för att driva arbetet framåt även om det finns ytterligare förbättringar att göra t.ex. då det gäller identifiering av myndigheternas betydande miljöpåverkan, kvaliteten på de mål och handlingsplaner som upprättas samt den statistik som samlas in avseende resor, energianvändning och upphandling.

Identifiering av den indirekta miljöpåverkan

Hela 70 procent av de rapporterade myndigheterna har identifierat verksamhetens indirekta miljöpåverkan, vilket är samma som 2010. Förutom de vanligaste förekommande typerna av indirekt miljöpåverkan så har även andra angetts. Kommerskollegium har t.ex. angett koppling mellan handel och miljö som en indirekt miljöpåverkan. Boverket anger energideklarationer, byggregler, stöd till solvärme, bidrag till radonsanering, m.m. som indirekt miljöpåverkan.

Fler högskolor/universitet än tidigare har identifierat både utbildning och forskning som indirekt miljöpåverkan, men det finns fortfarande myndigheter som anger att de inte har någon indirekt miljöpåverkan.

Flertalet myndigheter behöver dock förbättra sin beskrivning av den indirekta miljöpåverkan och utveckla mätetal och metoder för en systematisk uppföljning och utvärdering av arbetet med den indirekta miljöpåverkan.

Miljöutredningar ej reviderade - grundbulten i miljöledningssystemet

Resultatet från miljöutredningen ligger som grund för uppbyggnaden av miljöledningssystemet. Utifrån den betydande indirekta och direkta miljöpåverkan som myndigheten har identifierat, upprättas miljöpolicy, mål/handlingsplaner, rutiner och utbildningsinsatser osv.

Flera myndigheter har dock inte uppdaterat sina miljöutredningar under de senaste fem åren. Genom olika nätverk och kontakter med myndigheter har det framkommit att miljöutredningarna sker på olika sätt och värderingen av den indirekta och direkta miljöpåverkan varierar.

Varierande kvalitet på myndigheternas miljöpolicy, miljömål/måluppfyllelse och handlingsplaner

Många myndigheter anger att de har en miljöpolicy, miljömål och handlingsplaner för att nå målen. Kvaliteten på myndigheternas miljömål, deras mätbarhet och uppföljningsbarhet varierar dock stort mellan myndigheterna. Det gäller också de åtgärder och handlingsplaner som anges för att nå målen. De myndigheter som håller hög kvalitet och som har uppföljningsbara mål är i första hand de myndigheter som är miljöcertifierade.

För att kunna följa upp och utvärdera effekterna av myndigheternas miljöarbete bör kvaliteten på miljömålen samt mätbarheten och uppföljningen av målen utvecklas. Det gäller också för de handlingsplaner och åtgärder som upprättas för att nå målen.

Genomförda utbildnings/och informationsinsatser

När det gäller myndigheternas arbete med att vidta åtgärder för att påverka miljökompetensen så har en viss ökning skett av inrapporterade åtgärder. Men även här varierar kvaliteten stort på de utbildnings- och informationsinsatser som genomförs av myndigheterna.

Fortfarande få certifierade myndigheter trots bör- krav i förordningen

Enligt förordningen bör de myndigheter vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan miljöcertifiera verksamheten. Endast 22 myndigheter, dvs. drygt 10 procent av de rapporterade myndigheterna, har genomfört en sådan certifiering. Under 2011 har två nya myndigheter tillkommit. Av de inlämnade redovisningarna framgår det att de myndigheter som är miljöcertifierade i de flesta fall har kommit längre i sitt miljöledningsarbete och har en högre kvalitet på t.ex. de mål och handlingsplaner som upprättas.

Av årets rapporteringar framgår dock att flera myndigheter har för avsikt att certifiera sin verksamhet. Flera av de myndigheter som har högst redovisade koldioxidutsläpp, energianvändning och störst upphandling är fortfarande inte miljöcertifierade.

Naturvårdsverket har inlett ett samarbete med SIS-standardisering för att genomföra seminarier och skapa nätverksträffar i syfte att öka kunskapen om och förståelsen för nyttan med en miljöcertifiering.

De flesta arbetar redan med grön IT

Grön IT är ett område som många myndigheter redan arbetar aktivt med för att minska sin energiförbrukning och sina tjänsteresor. Grön IT bör också kunna ses som ett led i att minska sin resursförbrukning även inom andra områden. Det kan ske t.ex. genom införande av elektroniska dokument-, ärende- och arkivhanterings-system och olika e-tjänster.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att tillsammans med minst 10 andra myndigheter pröva ett visst antal indikatorer för grön IT, vilket kommer att precisera uppföljningen av grön IT ytterligare.

Bättre rapportering av direkt miljöpåverkan men upphandling fortfarande svårt

Redovisningen avseende resor, energianvändning och upphandling har blivit betydligt bättre jämfört med föregående år. Myndigheterna verkar ha utvecklat sina rutiner för insamling och uppföljning av statistiken. Det finns dock fortfarande

stora osäkerheter i de siffror som redovisas. Jämförelser med föregående års siffror bör därför ske med försiktighet och rapporteringen bör inte utan vidare användas för att avgöra om myndigheternas totala miljöpåverkan ökat eller minskat.

Naturvårdsverket har inlett ett samarbete med Energimyndigheten, som ansvarar för redovisning enligt förordning om energieffektiva åtgärder för myndigheter. Syftet är att klargöra om dessa rapporteringar kan samordnas i större utsträckning än vad som sker idag.

Uppföljningen av miljökrav i upphandling är fortfarande ett område som behöver förbättras. Rese- och energistatistik får myndigheterna från sina resebyråer och fastighetsägare, medan upphandlingsstatistiken kräver interna uppföljningssystem. Många myndigheter beskriver att de håller på att utveckla sina system till kommande år, vilket också är ett led i e-förvaltningen inom staten.

Översyn av förordningen om miljöledning i staten och rankingsystemet

Förordningen om miljöledning i statliga myndigheter bör ses över till nästa år så att samtliga krav i förordningen rapporteras in av myndigheterna till Naturvårdsverket. Frågor saknas bland annat avseende intern revision och den årliga genomgången av miljöledningssystemet. Dessa är två väldigt viktiga moment för att utveckla och upprätthålla miljöledningssystemet och är obligatoriska krav för de myndigheter som är miljöcertifierade.

Naturvårdsverket har också under 2012 fått i uppdrag av regeringen att utvärdera miljöledningsarbetet i staten samt redovisa förslag på förbättringar som kan påverka den framtida redovisningen till Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket avser att utveckla rankingsystemet så att det i större utsträckning än tidigare innehåller en kvalitativ bedömning av myndigheternas miljöledningssystem.

Ranking

För att ge en fingervisning om hur myndigheterna ligger till i miljöarbetet har Naturvårdsverket konstruerat ett rankingsystem. Systemet är baserat på hur myndigheterna besvarat frågorna i förordning (2009:907) Bilaga 2. Myndigheterna är presenterade i bokstavsordning under respektive rankingpoäng. Miljöcertifierade myndigheter har markerats med *. En jämförelse sker med föregående års ranking.

Poängen visar endast om myndigheterna har besvarat frågorna i förordningen. Naturvårdsverket har inte bedömt om till exempel policy och miljömål är av god kvalitet. För att avgöra om en myndighet har ett bra och väl fungerande miljöarbete krävs en noggrannare studie av respektive myndighets miljöredovisning.

I år har också en ranking skett av vilket departement som i snitt har fått högst poäng beroende på hur myndigheterna har bedrivit sitt miljöledningsarbete.

Tabell 14. Rankingkriterier

Kriterium	Poäng
Del 1	
1. Är Miljöcertifierad (ISO/EMAS)	1
2. Har en miljöpolicy	1
3. Har en aktuell miljöutredning (max 5 år gammal)	1
4. Har identifierat betydande miljöaspekter	1
5. Har upprättat miljömål	1
6. Har vidtagit åtgärder	1
7. Har följt upp målen	1
8. Har vidtagit åtgärder för att ge de anställdas miljökunskap	1
Del 2	
1.2 Följer upp och redovisar sammanlagda utsläpp av koldioxid	1
1.3 Följer upp och redovisar utsläpp av koldioxid för flygresor över 50 mil	1
2.1a Följer upp och redovisar verksamhetselektricitet	1
2.1b Följer upp och redovisar övrig energianvändning	1
2.4 Följer upp och redovisar andel förnybar energi	1
3.1 Följer upp och redovisar andel miljökrav av antal upphandlingar	1
3.2 Följer upp och redovisar andel miljökrav av ekonomiskt värde	1
Totalt	15

Departementet med flest genomsnittliga poäng beroende på hur deras myndigheter bedrivit sitt miljöledningsarbete under år 2011.

Departement	Poäng
¹ Miljödepartementet	14,8
Finansdepartementet	14
Landsbygdsdepartementet	13,9
Näringsdepartementet	13,7
Arbetsmarknadsdepartementet	13,5
Socialdepartementet	13
Utbildningsdepartementet	12,9
Utrikesdepartementet	12,9
Justitiedepartementet	12,8
Kulturdepartementet	11,8
Försvarsdepartementet	11,6

1. Havs- och vattenmyndigheten finns inte med då de är en nybildad myndighet och ska enligt 21§ i förordningen redovisa separat.

Myndighet	Ranking 2010	Ranking 2011
Affärsverket svenska kraftnät*	14	15
Fortifikationsverket*	13	15
Göteborgs universitet*	15	15
Högskolan i Gävle*	14	15
Kemikalieinspektionen*	15	15
Lantmäteriet*	15	15
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*	14	15
Mälardalens högskola*	14	15
Naturvårdsverket*	15	15
Skogsstyrelsen*	15	15
Statens geotekniska institut*	14	15
Statens jordbruksverk*	15	15
Statens maritima museer*	15	15
Statens veterinärmedicinska anstalt*	15	15
Statens väg- och transportforskningsinstitut*	14	15
Strålsäkerhetsmyndigheten*	15	15
Sveriges geologiska undersökning*	15	15
Sveriges lantbruksuniversitet*	14	15
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*	15	15
Trafikverket*	14	15
Arbetsförmedlingen	14	14
Arbetsgivarverket	13	14
Arbetsmiljöverket	14	14
Arkitekturmuseet	13	14
Bolagsverket	13	14
Boverket	14	14
Brottsförebyggande rådet	13	14
Brottsövervakningsmyndigheten	10	14
Centrala studiestödsnämnden	14	14
Diskrimineringsombudsmannen	14	14
Domstolsverket	13	14
Ekobrottsmyndigheten	14	14
Ekonomistyrningsverket	14	14
Elsäkerhetsverket	14	14
Exportkreditnämnden	14	14
Finansinspektionen	14	14
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad	12	14
Försäkringskassan	13	14
Högskolan i Borås	13	14

Myndighet	Ranking 2010	Ranking 2011
Högskolan i Halmstad	14	14
Högskolan på Gotland	14	14
Högskoleverket	12	14
Inspektionen för strategiska produkter	12	14
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	14	14
Institutet för rymdfysik	13	14
Justitiekanslern	9	14
Kammarkollegiet	10	14
Karlstads universitet	14	14
Karolinska institutet	14	14
Kommerskollegium	14	14
Konjunkturinstitutet	14	14
Konkurrensverket	12	14
Konstfack	12	14
Kriminalvården	13	14
Kronofogdemyndigheten	13	14
Kungl. Biblioteket	14	14
Linköpings universitet	14	14
Linnéuniversitetet	13	14
Livruskammaren, Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet	14	14
Livsmedelsverket	14	14
Lotteriinspektionen	14	14
Luftfartsverket*	14	14
Luleå tekniska universitet	14	14
Läkemedelsverket	14	14
Länsstyrelsen i Dalarna	14	14
Länsstyrelsen i Gotland	14	14
Länsstyrelsen i Halland	14	14
Länsstyrelsen i Jönköping	14	14
Länsstyrelsen i Kalmar	14	14
Länsstyrelsen i Kronoberg	14	14
Länsstyrelsen i Norrbotten	14	14
Länsstyrelsen i Skåne	14	14
Länsstyrelsen i Stockholm	14	14
Länsstyrelsen i Södermanland	14	14
Länsstyrelsen i Värmland	14	14
Länsstyrelsen i Västra Götaland	14	14
Länsstyrelsen i Örebro	14	14
Malmö högskola	12	14
Migrationsverket	12	14
Moderna museet	14	14
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	14	14
Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser	11	14

Myndighet	Ranking 2010	Ranking 2011
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige	14	14
Naturhistoriska riksmuseet	13	14
Nordiska Afrikainstitutet	13	14
Patent- och registreringsverket	14	14
Polarforskningssekreteriatet	14	14
Post- och telestyrelsen	13	14
Riksantikvarieämbetet	14	14
Riksarkivet	0	14
Riksgäldskontoret	14	14
Riksställningar	14	14
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	14	14
Skatteverket	13	14
Socialstyrelsen	14	14
Specialpedagogiska skolmyndigheten	13	14
Statens bostadskreditnämnd	12	14
Statens energimyndighet	14	14
Statens folkhälsoinstitut	13	14
Statens försvarshistoriska museer	11	14
Statens haverikommission	12	14
Statens institutionsstyrelse	14	14
Statens musiksamlingar	12	14
Statens skolverk	14	14
Statens tjänstepensionsverk	14	14
Statistiska centralbyrån	13	14
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll	12	14
Södertörns högskola	13	14
Talboks- och punktskriftsbiblioteket	14	14
Tillväxtverket	14	14
Totalförsvarets forskningsinstitut	14	14
Tullverket	14	14
Umeå universitet	12	14
Uppsala universitet	14	14
Valmyndigheten	14	14
Verket för högskoleservice	13	14
Verket för innovationssystem	12	14
Åklagarmyndigheten	12	14
Örebro universitet	14	14
Överklagandenämnden för studiestöd	14	14
Blekinge tekniska högskola	13	13
Dans- och cirkushögskolan	13	13
Datainspektionen	13	13
Energimarknadsinspektionen	9	13
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	13	13
Försvarets materielverk	12	13
Gymnastik- och idrottshögskolan	11	13
Högskolan i Skövde	2	13

Myndighet	Ranking 2010	Ranking 2011
Högskolan Kristianstad	11	13
Högskolan väst	13	13
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	12	13
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete	11	13
Kustbevakningen	13	13
Länsstyrelsen i Jämtland	13	13
Länsstyrelsen i Västerbotten	13	13
Länsstyrelsen i Västernorrland	13	13
Länsstyrelsen i Västmanland	13	13
Länsstyrelsen i Östergötland	13	13
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	13	13
Pensionsmyndigheten	11	13
Rikspolisstyrelsen	13	13
Rättsmedicinalverket	11	13
Statens fastighetsverk*	13	13
Statens kulturråd	12	13
Statens skolinspektion	8	13
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	12	13
Stockholms dramatiska högskola	11	13
Transportstyrelsen	12	13
Högskolan i Dalarna	10	12
Kungl. Konsthögskolan	5	12
Länsstyrelsen i Uppsala	11	12
Myndigheten för handikappolitisk samordning	12	12
Sjöfartsverket	12	12
Statens beredning för medicinsk utvärdering	14	12
Stiftelsen Skansen	11	12
Stockholms universitet	12	12
Svenska institutet	12	12
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	12	12
Vetenskapsrådet	11	12
Allmänna reklamationsnämnden	14	11
Arbetsdomstolen	11	11
Barnombudsmannen	9	11
Institutet för språk och folkminnen	11	11
Konsumentverket	11	11
Lunds universitet	10	11
Myndigheten för yrkeshögskolan	7	11
Rymdstyrelsen	12	11
Sametinget	12	11
Smittskyddsinstitutet	10	11

Myndighet		Ranking 2010	Ranking 2011
Statens va-nämnd		9	11
Statskontoret		10	11
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket		11	11
Tekniska museet		13	11
Ungdomsstyrelsen		11	11
<hr/>			
Försvarshögskolan		5	10
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm		10	10
Länsstyrelsen i Blekinge		8	10
Mittuniversitetet		10	10
Operahögskolan i Stockholm		10	10
Statens historiska museer		5	10
Statens konstråd		10	10
<hr/>			
Konstnärsnämnden		4	9
Linköpings tingsrätt		10	9
Myndigheten för radio och tv		9	9
Revisorsnämnden		9	9
Sameskolstyrelsen		10	9
Trafikanalys		8	9
<hr/>			
Kungl. Tekniska högskolan		10	8
Statens medieråd		9	8
Stiftelsen Nordiska museet		10	8
<hr/>			
Folke Bernadotteakademien		0	7
<hr/>			
Statens museer för världskultur		0	2
<hr/>			
Försvarets radioanstalt	(utebliven rapportering)	12	0
Länsstyrelsen i Gävleborg	(utebliven rapportering)	14	0

Havs- och Vattenmyndigheten poängsätts inte då de är en nybildad myndighet och ska enligt 21§ i förordningen redovisa separat.

Bilaga

Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Senast införda ändring: (2010:1928)

1 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 13 § regeringsformen.

Definitioner

2 § I denna förordning avses med

indirekt miljöpåverkan: en negativ eller positiv förändring i miljön som uppkommer som ett resultat av att någon annan än myndigheten vidtar en åtgärd som en följd av att myndigheten har meddelat föreskrifter eller fattat något annat beslut, gett råd, genomfört utbildning eller lämnat information, och

direkt miljöpåverkan: en negativ eller positiv förändring i miljön som uppkommer som ett resultat av myndighetens verksamhet och som inte är indirekt miljöpåverkan.

Skyldighet att ha ett miljöledningssystem

3 § En myndighet som anges i bilaga 1 ska inom ramen för sitt ordinarie uppdrag ha ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens verksamhet så att man beaktar verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt.

En myndighet vars verksamhet medför en betydande miljöpåverkan bör registrera sig enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 761/2001 av den 19 mars 2001 (EMAS)¹ eller certifiera sig enligt standarden ISO 14001.

Om det av bilaga 1 framgår att myndigheten får ha ett förenklat miljöledningssystem, är det tillräckligt att miljöledningssystemet avser verksamhetens direkta miljöpåverkan.

Miljöutredning

4 § Miljöledningssystemet ska innebära att den miljöpåverkan som verksamhetens interna och externa verksamhet kan ge upphov till är utredd (miljöutredning).

Miljöutredningen ska hållas aktuell genom att den ses över och uppdateras vid väsentliga förändringar i verksamheten eller minst vart femte år. Utredningen ska innehålla uppgifter om de miljökrav i lag och annan författning som rör verksamheten.

5 § Miljöutredningen ska ligga till grund för miljöledningssystemets inriktning och utformning.

6 § Om myndigheten har ett förenklat miljöledningssystem men miljöutredningen visar att verksamheten kan ge upphov till betydande indirekt miljöpåverkan, ska miljöledningssystemet omfatta denna indirekta miljöpåverkan.

Miljöpolicy och miljömål

7 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har en miljöpolicy och fastställda miljömål för verksamheten.

Miljömålen ska vara mätbara i den mån som det är praktiskt möjligt att mäta målen och hur de uppnåtts.

Miljömålen ska hållas aktuella genom att de ses över och uppdateras minst vart tredje år.

8 § Miljöpolicy och miljömålen ska bidra till en hållbar utveckling och till att nå de nationella miljö- kvalitetsmålen.

Handlingsplan, ansvarsfördelning och rutiner

9 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har en handlingsplan för arbetet med att nå miljömålen.

De resurser, tillvägagångssätt och tidsramar som gäller för arbetet ska framgå av handlingsplanen.

10 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten tydligt anger den ansvarsfördelning som ska gälla i arbetet med att följa miljöpolicy och nå miljömålen. Ansvarsfördelningen ska framgå av handlingsplanen.

11 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten har sådana dokumenterade rutiner för styrningen av verksamheten som

1. säkerställer att miljöpolicy och gällande miljöregler följs,
2. bidrar till att minska negativ miljöpåverkan så långt möjligt, och
3. bidrar till att nå myndighetens miljömål.

12 § Handlingsplanen, ansvarsfördelningen och rutinerna ska innebära att arbetet med att följa handlingsplanen och nå miljömålen dokumenteras, redovisas, följs upp och revideras så att arbetet fortlöpande förbättras.

Miljöanpassad upphandling

13 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten miljöanpassar sina upphandlingar i den mån en sådan anpassning är möjlig.

Verktyg för miljöanpassningen

14 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten genom information och utbildning fortlöpande utvecklar personalens kompetens och medvetenhet om miljöhänsyn i det egna arbetet.

15 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten så långt det är möjligt använder en energieffektiv informationsteknik som verktyg för att miljöanpassa sin verksamhet. Myndigheten ska i samma syfte även utarbeta en mötes- och resepolicy.

16 § Bestämmelser om åtgärder för effektiv användning av energi för myndigheter finns i förordningen (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter.

Årlig uppföljning och redovisning

17 § Miljöledningssystemet ska innebära att myndigheten årligen genomför interna miljörevisioner för att kontrollera att myndigheten följer gällande miljöregler och andra styrande dokument för myndighetens miljöledning och miljöarbete.

18 § Myndigheten ska årligen göra en genomgång av miljöledningssystemet och följa upp resultatet av arbetet så att

1. det framgår hur väl myndigheten har lyckats med att följa miljöpolicy och nå miljömålen, och
2. det finns underlag för beslut om det framtida miljöledningsarbetet.

19 § För uppföljningen enligt 18 § ska myndigheten

1. utföra den kontroll och göra de mätningar av verksamhetens miljöpåverkan som behövs,
2. utvärdera hur handlingsplanen enligt 9 § har fungerat, och
3. utvärdera hur gällande miljöregler har följts.

20 § Myndigheten ska årligen redovisa miljöledningsarbetet enligt formuläret i bilaga 2.

Redovisningen ska vara undertecknad av myndighetens chef och i samband med myndighetens årsredovisning ges in till det departement i Regeringskansliet som myndigheten hör till och till Naturvårdsverket.

20 a § Naturvårdsverket ska senast den 15 april varje år till regeringen lämna en sammanfattning av myndigheternas årliga redovisningar enligt 20 §. Förordning (2009:1481)

Att inrätta ett miljöledningssystem för första gången

21 § En myndighet som inrättar ett miljöledningssystem för första gången ska inom åtta månader från det att myndigheten enligt denna förordning blev skyldig att ha ett miljöledningssystem

1. ha en projektplan för inrättandet som innehåller en tidsplan för inrättandet samt uppgifter om hur inrättandet är avsett att organiseras och vilka som är ansvariga för det arbetet, och
2. redovisa en miljöutredning enligt 4 §, den miljöpolicy och de miljömål som avses i 7 §, den handlingsplan som avses i 9 § samt hur miljöledningssystemet är avsett att integreras i den ordinarie verksamheten.

Redovisningen enligt första stycket 2 ska ges in till det departement i Regeringskansliet som myndigheten hör till och till Naturvårdsverket.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.
2. Om en statlig myndighet genom ett särskilt beslut före den 1 januari 2010 har fått i uppdrag av regeringen att införa eller ha ett miljöledningssystem eller att följa riktlinjer för redovisning av arbete med miljöledning, ska myndigheten anses ha fullföljt uppdraget genom att följa bestämmelserna i denna förordning.

Bilaga 1

Denna bilaga innehåller en förteckning över de myndigheter som enligt 3 § ska ha ett miljöledningssystem.

Beteckningen "(F)" efter myndighetens namn innebär att myndigheten får ha ett sådant förenklat miljöledningssystem som avses i 3 § tredje stycket.

Myndigheter som hör till Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsdomstolen
Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket
Diskrimineringsombudsmannen
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (F)
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (F)

Myndigheter som hör till Finansdepartementet

Ekonomistyrningsverket
Finansinspektionen (F)
Kammarkollegiet
Konjunkturinstitutet
Kronofogdemyndigheten
Lotteriinspektionen (F)
Riksgäldskontoret (F)
Skatteverket
Statistiska centralbyrån
Tullverket

Myndigheter som hör till Försvarsdepartementet

Försvarets materielverk
Försvarets radioanstalt
Kustbevakningen
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Statens haverikommission (F)
Totalförsvarets forskningsinstitut
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Myndigheter som hör till Justitiedepartementet

Allmänna reklamationsnämnden (F)
Brottsförebyggande rådet (F)
Brottsoffermyndigheten (F)
Datainspektionen (F)
Domstolsverket
Ekobrottsmyndigheten
Justitiekanslern (F)
Konsumentverket
Kriminalvården
Linköpings tingsrätt
Migrationsverket
Revisorsnämnden (F)

Rikspolisstyrelsen
Rättsmedicinalverket
Valmyndigheten (F)
Åklagarmyndigheten

Myndigheter som hör till Kulturdepartementet

Arkitekturmuseet
Institutet för språk och folkminnen (F)
Konstnärsnämnden (F)
Livrustkammaren, Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet
Moderna museet
Myndigheten för radio och tv
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde
Naturhistoriska riksmuseet
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet (F)
Riksutställningar
Statens försvarshistoriska museer
Statens historiska museer
Statens konstråd (F)
Statens kulturråd (F)
Statens maritima museer
Statens medieråd (F)
Statens museer för världskultur
Statens musiksamlingar
Talboks- och punktskriftsbiblioteket (F)

Myndigheter som hör till Landsbygdsdepartementet

Livsmedelsverket
Sametinget
Skogsstyrelsen
Statens jordbruksverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Sveriges lantbruksuniversitet

Myndigheter som hör till Miljödepartementet

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad
Havs- och vattenmyndigheten
Kemikalieinspektionen
Naturvårdsverket
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Myndigheter som hör till Näringsdepartementet

Affärsverket svenska kraftnät
Bolagsverket
Elsäkerhetsverket (F)
Energimarknadsinspektionen
Konkurrensverket
Luftfartsverket

Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser
Patent- och registreringsverket
Post- och telestyrelsen
Sjöfartsverket
Statens energimyndighet
Statens väg- och transportforskningsinstitut
Sveriges geologiska undersökning
Tillväxtverket
Trafikanalys
Trafikverket
Transportstyrelsen
Verket för innovationssystem (Vinnova)

Myndigheter som hör till Socialdepartementet

Arbetsgivarverket
Barnombudsmannen (F)
Boverket
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (F)
Fortifikationsverket
Försäkringskassan
Lantmäteriet
Läkemedelsverket
Länsstyrelserna (21 st)
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) (F)
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (F)
Pensionsmyndigheten
Smittskyddsinstitutet
Socialstyrelsen
Statens beredning för medicinsk utvärdering (F)
Statens bostadskreditnämnd (F)
Statens fastighetsverk
Statens folkhälsoinstitut
Statens geotekniska institut
Statens institutionsstyrelse
Statens tjänstepensionsverk
Statens va-nämnd (F)
Statskontoret
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket

Myndigheter som hör till Utbildningsdepartementet

Blekinge tekniska högskola
Centrala studiestödsnämnden
Dans- och cirkushögskolan (F)
Försvarshögskolan
Gymnastik- och idrottshögskolan (F)
Göteborgs universitet
Högskolan i Borås
Högskolan Dalarna
Högskolan i Gävle

Högskolan i Halmstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Kristianstad
Högskolan på Gotland
Högskolan Väst
Högskoleverket
Institutet för rymdfysik
Internationella programkontoret för utbildningsområdet (F)
Karlstads universitet
Karolinska institutet
Konstfack
Kungl. biblioteket
Kungl. Konsthögskolan
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (F)
Kungl. Tekniska högskolan
Linköpings universitet
Linnéuniversitetet
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet
Malmö högskola
Mittuniversitetet
Myndigheten för yrkeshögskolan (F)
Mälardalens högskola
Operahögskolan i Stockholm (F)
Polarforskningssekretariatet
Rymdstyrelsen
Sameskolstyrelsen (F)
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens skolinspektion
Statens skolverk
Stockholms dramatiska högskola (F)
Stockholms universitet
Södertörns högskola
Umeå universitet
Ungdomsstyrelsen
Uppsala universitet
Verket för högskoleservice (F)
Vetenskapsrådet (F)
Örebro universitet
Överklagandenämnden för studiestöd (F)

Myndigheter som hör till Utrikesdepartementet

Exportkreditnämnden
Folke Bernadotteakademien (F)
Inspektionen för strategiska produkter (F)
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingsarbete (Sadev) (F)
Kommerskollegium
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA) (F)
Nordiska Afrikainstitutet (F)
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
Svenska institutet

Bilaga 2

FORMULÄR FÖR REDOVISNING AV MILJÖLEDNINGSARBETE

Del 1 Miljöledningssystemet

1. Är myndigheten miljöcertifierad?

Ja ISO14001 Ja Emas Nej

2. Hur lyder myndighetens miljöpolicy?

3. När har myndigheten senast uppdaterat sin miljöutredning?

4. Vilka av myndighetens aktiviteter har en betydande direkt eller indirekt påverkan på miljön?

5. Vilka mål har myndigheten upprättat för de aktiviteter som har betydande påverkan på miljön?

6. Vilka åtgärder har myndigheten vidtagit för att nå dessa mål?

7. Redovisa hur väl målen har uppfyllts.

8. Vilka åtgärder har myndigheten vidtagit för att ge de anställda den kunskap de behöver för att ta miljöhänsyn i arbetet?

9. På vilket sätt har myndigheten använt informationsteknik i syfte att minska sin energiförbrukning (t.ex. IT-system för att styra och reglera belysning, värme, ventilation, energieffektivisering i utrustning m.m.)?

10. På vilket sätt har myndigheten använt informationsteknik i syfte att minska antalet tjänsteresor (t.ex. telefon, webb, videomöten)?

Del 2 Uppföljning av miljöledningsarbetets effekter

1. Tjänsteresor och övriga transporter

1.1 Utsläpp av koldioxid i kilogram, totalt och per årsarbetskraft, från

a) flygresor under 50 mil,

b) bilresor som görs i tjänsten (inkluderar egen bil, tjänstebil, hyrbil, leasad bil, taxi),

c) tågresor,

d) bussresor, och

e) maskiner och övriga fordon som används i myndighetsverksamheten.

1.2 Sammanlagda utsläpp av koldioxid i kilogram, totalt och per årsarbetskraft, enligt 1.1 a–e.

1.3 Utsläpp av koldioxid i kilogram för flygresor över 50 mil, totalt och per årsarbetskraft.

1.4 Beskrivning av insamlat resultat:

a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.

b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa.

1.5 Hur är uppgifterna framtagna (om detta skiljer sig mellan uppföljningsmåten, ange vad som gäller för respektive mått)?

Eget uppföljningssystem

Leverantörsuppgifter

Uppskattning (förklara på vilket sätt)

1.6 Uppföljningsmåten i svaren på frågorna är baserade på:

Schablonlista som Naturvårdsverket tillhandahåller

Uppgifter som tagits fram på annat sätt, nämligen:

2. Energianvändning

2.1 Årlig energianvändning i kilowattimmar totalt, per årsarbetskraft och per kvadratmeter uppdelat på

a) verksamhetselektricitet, och

b) övrig energianvändning

2.2 Sammanlagd årlig energianvändning, totalt, per årsarbetskraft och per kvadratmeter enligt 2.1 a och b.

2.3 Är värmeförbrukningen normalårskorrigerad?

Ja Nej

2.4 Andel förnybar energi av den totala energianvändningen (anges i procent).

2.5 Beskrivning av insamlat resultat:

a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.

b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa.

2.6 Hur är uppgifterna framtagna (om detta skiljer sig mellan uppföljningsmåten, ange vad som gäller för respektive mått)?

Eget uppföljningssystem

Leverantörsuppgifter

Uppskattning (förklara på vilket sätt)

3. Miljökrav i upphandling

3.1 Andel registrerade anskaffningar (upphandling och inköp) där miljökrav ställts av det totala antalet registrerade anskaffningar per år (anges i procent).

3.2 Ekonomiskt värde av registrerade anskaffningar med miljökrav av det totala värdet av registrerade anskaffningar per år.

3.3 Beskrivning av insamlat resultat:

- a) Beskriv vad som har påverkat resultatet i positiv eller negativ riktning, t.ex. organisationsförändringar, trender, nya uppdrag.
- b) Beskriv eventuella problem och luckor i materialet samt hur och när myndigheten planerar att åtgärda dessa.

3.4 Hur är uppgifterna framtagna (om detta skiljer sig mellan uppföljningsmåten, ange vad som gäller för respektive mått)?

Eget uppföljningssystem

Leverantörsuppgifter

Uppskattning (förklara på vilket sätt)